

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ” *(ніднuc)* 20 p.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Теоретичні аспекти та практика обліку, контролю та аналізу основних засобів на прикладі ТОВ «МЕРА ГРУПП»»

Виконавець:

Студентка Усатенко Юлія Валеріївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

К.Є.Н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Коверда Анатолій Васильович
(прізвище, ім'я, по батькові)

Одеса 2020

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ...	6
1.1. Сутність основних засобів як економічної категорії, їх класифікація та оцінка	6
1.2. Поняття «зносу» та методи амортизації основних засобів	14
1.3. Синтетичний та аналітичний облік операцій з основними засобами	23
1.4. Дискусійні питання в межах обліково-аналітичних аспектів управління основними засобами підприємства.....	28
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «МЕРА ГРУПП».....	37
2.1. Загальна економічна характеристика підприємства.....	37
2.2. Діюча практика обліку операцій з основними засобами на ТОВ «МЕРА ГРУПП».....	40
2.3. Специфічні риси внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві.....	48
2.4. Напрями вдосконалення діючої системи обліку та контролю основних засобів на ТОВ «МЕРА ГРУПП».....	55
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТОВ «МЕРА ГРУПП».....	59
3.1. Аналіз наявності та структури основних засобів	59
3.2. Аналіз руху та технічного стану основних засобів	62
3.3. Аналіз ефективності використання основних засобів	65
ВИСНОВКИ.....	72
Список використаних джерел.....	75
Додатки.....	79

ВСТУП

Актуальність теми. Основні засоби формують матеріально-технічну базу підприємства. Від правильного та раціонального обліку основних засобів залежить процес їх відтворення, поповнення, оновлення та в кінцевому рахунку – забезпеченість підприємства конкурентноспроможними, сучасними засобами праці. Розвиток цього напрямку економіки залежить від своєчасного отримання надійної, достовірної, прозорої та повної обліково-економічної інформації. У зв'язку з цим, зростає роль і значення обліку основних засобів як найважливішої функції управління підприємством. Однак наразі існуючий порядок організації обліку операцій з основними засобами не дає змогу провести повний економічний аналіз і не в повній мірі забезпечує інформацією щодо їх здійснення систему управління підприємством.

Нечіткість нормативно-правового регулювання, численні зміни правової бази сприяли перекручуванню сутності основних засобів, відсутності взаємозв'язку між фінансовим та податковим обліком основних засобів, а також до неоднозначного сприйняття фахівцями інформації про них.

Наукові дослідження даної проблематики знаходять відображення у працях таких вчених: В.І.Моссаковського, А.В. Коверди, М.В. Півторака, Н.А.Волкової, В.Г. Завгородного, О.С. Яцунської, В.П. Савченко, Н.В.Ткаченко, Т.В.Черкашиної та інших. Однак донині ряд принципових питань щодо сутності та класифікації основних засобів залишаються дискусійними та потребують уточнення.

Інформація про основні засоби має велике значення для характеристики фінансового стану і результатів діяльності підприємства. Правильне визначення, оформлення, оцінка та облік основних засобів у фінансово-господарській діяльності відіграє важливу роль і безпосередньо впливає на результати бізнесу і ціну підприємства.

Теоретична й практична значимість питань обліку, контролю та аналізу основних засобів, недостатній рівень їх дослідження стосовно сучасних потреб

управління та дискусійність багатьох теоретичних положень обумовили актуальність обраної теми роботи, її мету, завдання та напрями дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретико-методичних засад та формулювання практичних рекомендацій з удосконалення системи обліку, внутрішнього контролю й аналізу основних засобів торгових підприємств.

Відповідно до мети в кваліфікаційній роботі поставлено такі завдання:

- дослідити сутність поняття «основні засоби» на основі узагальнення сучасних концепцій до визначення цієї категорії з позиції економічної теорії, фінансів підприємств та бухгалтерського обліку;
- розглянути поняття «зносу» та методи амортизації основних засобів на підприємства;
- виокремити дискусійні питання в межах обліково-аналітичних аспектів управління основними засобами підприємства з метою обрання пріоритетних напрямів дослідження;
- надати загальну економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- розглянути діючу практику обліку операцій з основними засобами на ТОВ «МЕРА ГРУПП»;
- дослідити специфічні риси внутрішнього контролю основних засобів на досліджуваному підприємстві;
- виявити основні напрями вдосконалення діючої системи обліку й контролю основних засобів на ТОВ «МЕРА ГРУПП»;
- здійснити аналіз наявності та структури основних засобів;
- провести аналіз руху та технічного стану основних засобів;
- проаналізувати ефективність використання основних засобів

Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методичних засад, пов'язаних із застосуванням обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення мети кваліфікаційної роботи в процесі дослідження організації й методики бухгалтерського обліку та контролю операцій з обліку основних засобів на ТОВ «МЕРА ГРУПП» застосовувався комплекс загальнонаукових методів. Були використані методи індукції, дедукції – при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку основних засобів; аналізу і синтезу – для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах до обліку основних засобів; спостереження та порівняння – для визначення стану обліку господарських операцій ТОВ «МЕРА ГРУПП»; абстрактно-логічний метод і метод причинно-наслідкового зв'язку, а також метод аналогії – для удосконалення методики бухгалтерського обліку і контролю основних засобів ТОВ «МЕРА ГРУПП»; аналіз коефіцієнтів – для формування критеріїв оцінювання ефективності фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства.

У якості основного методу пізнання використано діалектико-системний підхід, згідно з яким усі процеси розглядаються й аналізуються у взаємозв'язку, взаємозалежності та розвитку.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні документи України, Міжнародні стандарти фінансової звітності, праці вітчизняних і закордонних вчених з питань обліку, контролю, аналізу основних засобів, спеціалізовані періодичні видання, навчальні посібники, а також ресурси всесвітньої мережі Інтернет. Практичну інформацію для дослідження нами було отримано безпосередньо на досліджуваному підприємстві ТОВ «МЕРА ГРУПП», зокрема використовувались накази керівництва, службові записки, первинні документи, облікові реєстри та форми фінансової звітності.

ВИСНОВКИ

У роботі на підставі теоретичного узагальнення вирішено наукове завдання щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємства.

На основі узагальнення отриманих автором результатів зроблено такі висновки:

1. Однією з умов ефективної діяльності підприємства є забезпечення його основними засобами, оскільки саме завдяки їм починає активно функціонувати промислове підприємство. Так, основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство або організація утримує з метою використання їх у процесі виробництва (операційної діяльності) або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально – культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

2. Під амортизацією розуміється систематичний розподіл вартості необоротних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації). У бухгалтерському обліку амортизація нараховується щодо всіх об'єктів основних засобів незалежно від того, для яких цілей вони використовуються – для господарської (виробничої) діяльності підприємства або для невиробничих цілей. Амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого.

3. Основним видом діяльності ТОВ «МЕРА ГРУПП» є покрівельні роботи. Додатково підприємство здійснює: виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій; інші спеціалізовані будівельні роботи; оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням; будівництво житлових і нежитлових будівель. Бухгалтерський облік на ТОВ «МЕРА

ГРУПП» повністю автоматизований за допомогою програмного продукту «1С: Підприємство 7.7».

4. Для обліку основних засобів підприємство використовує наступні субрахунки до рахунку 10 «Основні засоби», а саме: 104 «Машини та обладнання», 105 «Транспортні засоби», 106 «Інструменти, прилади та інвентар», а для нарахуванні зносу використовуються такі субрахунки до 13 рахунку «Знос (амортизація) необоротних активів», як 131 «Знос основних засобів».

5. На ТОВ «МЕРА ГРУПП» стан внутрішнього контролю характеризується недостатньою ефективністю внаслідок неправильної його організації та незадовільного дотримання вимог. До недоліків належать: невиконання або неякісне виконання службових обов'язків, неправильна оцінка операцій із використання основних засобів з точки зору доцільності та економічності. Значною проблемою є те, що власник підприємства, не розуміючи сутності, мети і завдань внутрішнього контролю, не приділяє належної уваги побудові ефективної системи його здійснення.

Серед методів підвищення ефективності системи внутрішнього контролю з використання основних засобів на підприємстві найбільш доцільними та дієвими будуть методи розподілу повноважень і відповідальності між працівниками з обов'язковим зазначенням повноважень у посадових інструкціях, перегляд облікової політики підприємства у частині обліку основних засобів, дотримання основних етапів здійснення контролю основних засобів, діагностика і прогнозування проблем.

6. Аналіз динаміки складу та структури основних засобів підприємства показав, що за аналізований період вартість основних засобів збільшилася на 8,37%. за рахунок збільшення вартості таких складових, як: машин та обладнання, а також інструментів, приладів та інвентарю.

7. Аналізуючи динаміку процесів оновлення й вибуття основних засобів на підприємстві, можна сказати, процес оновлення основних засобів у 2019 році порівняно з 2018 роком став значно повільнішим, що підтверджується негативною динамікою коефіцієнта оновлення. Характеризуючи динаміку зношеності основних засобів підприємства, відмітимо, що простежується тенденція до погіршення

якісного стану основних засобів. Це підтверджується збільшенням коефіцієнта зносу з 0,011 на кінець 2018 року до 0,220 на кінець 2019 року. Відповідно до цього, оскільки коефіцієнт придатності є обернено пропорційним до коефіцієнта зносу, відбувається зменшення придатності основних засобів. Якщо на кінець 2018 року придатними до здійснення виробничого процесу були 98,9% основних засобів на підприємстві, то на кінець 2019 року – вже 78%. Фізичний знос основних засобів являється невідворотним процесом, проте зменшити його можна за допомогою своєчасного проведення капітальних й поточних ремонтів, заміни повністю зношеного устаткування.

8. Аналіз впливу факторів засобів праці на виконаних робіт показав, що у 2019 році порівняно з 2018 роком на досліджуваному підприємстві спостерігається зростання обсягу виконаних робіт на 15,78 млн. грн. Дана позитивна тенденція була зумовлена на 17,04 млн.грн та 14,42 млн.грн. зростанням середньорічної вартості основних засобів та питомої ваги їх активної частини, проте на 15,67 млн.грн. була нейтралізована за рахунок зниження віддачі активної частини основних засобів. На підприємстві присутній резерв зростання обсягу виконаних робіт в частині підвищення віддачі активної частини основних засобів в сумі 15,67 млн.грн.

9. З метою мобілізації виявленого резерву підприємству рекомендовано: вчасно проводити капітальні та поточні ремонти обладнання; вдаватися до модернізації основних засобів; використовувати за наявності потреби оперативний та фінансовий лізинги для підвищення питомої ваги активних основних засобів; реалізувати або здавати в оренду обладнання, яке не використовується у діяльності підприємства; при наявності вільних грошових ресурсів придбати нові машини та устаткування, що дозволить підвищити віддачу основних засобів.

Упровадження запропонованих рекомендацій дозволить підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності ТОВ «МЕРА ГРУПП» та досягнути зростання рівня його конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27 квітня 2000 року № 92. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. (дата звернення: 05.03.2020)
2. Податковий кодекс України від 01.10.2013. (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>. (дата звернення: 05.03.2020)
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби» від 01.01.2012. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014. (дата звернення: 05.03.2020)
4. Бланк И. А. Словарь-справочник финансового менеджера. Издательство : НикаЦентр, 1998. 480 с. (дата звернення: 08.03.2020)
5. Довгалюк Н. В. Ефективність використання та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств Центрального Полісся. Житомир: Знання, 2010. 20 с. (дата звернення: 08.03.2020)
6. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник. Житомир : Рута, 2001. 224 с. (дата звернення: 08.03.2020)
7. Хэндриксен Э. С. Теория бухгалтерского учета / За ред. проф. Я. В. Соколова. Финансы и статистика. 1997. 576 с. (дата звернення: 08.03.2020)
8. Євдокимов В.В. Бухгалтерський облік як інформаційна система: загальні методологічні підходи . Издательство : Вісник ЖДТУ. 2009. № 1 (47) С. 35-40. (дата звернення: 08.03.2020)
9. Мазур А. В. Поняття та класифікація основних засобів підприємства. URL: <http://gisap.eu/ru/node/536>. (дата звернення: 10.03.2020)
10. Городянська Л. В. Відтворення основних засобів на підприємствах України: теорія і практика обліку і аналізу. Київ: КНЕУ, 2008. 224 с. (дата звернення: 10.03.2020)
11. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 №892: зі змінами і

доповненнями від 08.02.2014 №48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>. (дата звернення: 15.03.2020)

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" від 19 січня 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. (дата звернення: 15.03.2020)

13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: зі змінами і доповненнями від 30.03.2020 №540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 15.03.2020)

14. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Положення від 24.05.1995 №88: зі змінами і доповненнями від 20.06.2018 № 565. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>. (дата звернення: 16.03.2020)

15. Господарський кодекс України від 04.02.2005 №2424- IV: зі змінами і доповненнями від 30.03.2020 № 540 - IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (дата звернення: 16.03.2020)

16. Цивільний кодекс України від 19.06.2003 №980 – IV: зі змінами і доповненнями від 13.04.2020 №553 – IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (дата звернення: 16.03.2020)

17. Методичні рекомендації щодо бухгалтерського обліку основних засобів від 23.01.2015 №11. URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/metod-recomendacii-buhobliku-subektiv-derjavnogo-sektoru/metodichni-rekomendatsiyi-z-bo-osnovnih-zasobiv/>. (дата звернення: 17.03.2020)

18. Брадул О.М. Обліково-аналітичне забезпечення менеджменту корпорацій: монографія . КНТЕУ. 2009. 356 с. (дата звернення: 26.03.2020)

19. Дерій В. Проблеми теорії науки, методики й організації навчання і практики економічного аналізу. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 6. С. 3—11. (дата звернення: 26.03.2020)

20. Ковальчук Н.О. Аналіз стану основних засобів на підприємствах України Молодий вчений. 2017. № 10 (50). С. 910—914. (дата звернення: 26.03.2020)

21. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку: КНЕУ, 2001. 534 с. (дата звернення: 26.03.2020)

22. Мних Є. Ефективність інтегрованих обліково-аналітичних систем. Видавництво: Вісник, КНЕУ. 2013. № 1. С. 109—116. (дата звернення: 26.03.2020)
23. Нідлз Б. Принципи бухгалтерського обліку./ За ред. Я. В. Соколова. 2-ге вид. Фінанси і статистика, 2004. 496 с. (дата звернення: 30.03.2020)
24. Державна служба статистики України від 01.01.1998: зі змінами і доповненнями від 05.04.2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.04.2020)
25. Палій В.Ф. АСУ и проблемы теории бухгалтерского учета: Навч. посібник./ За ред. Я.В.Соколов. Фінанси і статистика. 1981. 224 с. (дата звернення: 11.04.2020)
26. Пилипенко О.В. Формування ПАТ "Українська залізниця": аналіз майнового та фінансового стану. Видавництво: Вісник економіки транспорту і промисловості. 2016. № 53. С. 46—54. (дата звернення: 11.04.2020)
27. Правдюк Н.Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства. Облік і фінанси. 2015. № 4 (70). С. 53—60. (дата звернення: 11.04.2020)
28. Правдюк Н.Л. Трудові ресурси підприємств: обліково-аналітичне забезпечення управління. Вінниця: ПП "ТД "Едельвейс і К", 2016. 248 с. (дата звернення: 11.04.2020)
29. Про утворення публічного акціонерного товариства "Українська залізниця" від 25.06.2014 № 200. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>. (дата звернення: 11.04.2020)
30. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів. Тернопіль: Карт-бланш, 2006. 334 с. (дата звернення: 11.04.2020)
31. Реслер М.В. Значення обліку та аналізу як складових частин обліково-аналітичного механізму. Навч. посібник / За ред. С.І. Шкарабан. 6-те вид. Тернопіль: ТНЕУ, 2010. С. 306—308. (дата звернення: 11.04.2020)
32. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку від 29.12.2000. №356 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03/card5>. (дата звернення: 11.04.2020)

33. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами від 25. 06. 2003. №422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03/card5>. (дата звернення: 11.04.2020)
34. Про інвентаризацію активів та зобов'язань: Положення від 30.10.2014. №1365: зі змінами та доповненнями від 04.10.2016 №868. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>. (дата звернення: 11.04.2020)
35. Даценко Г.В. Контроль основних засобів та шляхи його вдосконалення. Економічні науки. 2012. № 7. С. 27-29. (дата звернення: 16.04.2020)
36. Бондаренко Н.М. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на підприємстві . Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2015. С. 157-160. (дата звернення: 16.04.2020)
37. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль. Навч. посібник / За ред. М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук. 2014. 496 с. (дата звернення: 16.04.2020)
38. Чабанюк О.М. Економічний зміст основних засобів як об'єкта обліку і контролю. Видавництво: Науковий вісник НЛТУ України. Збірник науково-технічних праць, 2013. Вип.23. 4. С. 292-296. (дата звернення: 16.04.2020)
39. Кузнєцова О.М. Методика аудиту основних засобів . Управління розвитком. 2012. № 7 (128). С.111-113. (дата звернення: 16.04.2020)
40. Бистро В. В. Ревізія основних засобів на підприємстві .Управління розвитком. 2014. №175. С. 23–26. (дата звернення: 16.04.2020)
41. Бутинець Ф. Ф. Контроль та ревізія . Навч. посібник / За ред.. С. В. Бардаш, Н. М. Малюга. 2012. 458 с. (дата звернення: 16.04.2020)
42. Козел Т. В. Економічний зміст основних засобів як об'єкта обліку і контролю . Науковий вісник НЛТУ. 2013. №23. С. 292–296. (дата звернення: 20.04.2020)
43. Аналіз господарської діяльності. Навч.посібник / За ред. Барабаш Н. Київ: КНЕУ, 2002. 552 с. (дата звернення: 20.04.2020)
44. Економічний аналіз. Навч. посібник / За ред. М. Г. Чумаченка. КНЕУ, 2001. 424 с. (дата звернення: 20.04.2020)